

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta – katedra trestního práva

**Oponentní posudek
na diplomovou práci Kateřiny Konečné**

"Problematika institutu vazby"

1. Aktuálnost a náročnost tématu

Diplomovou práci studentky 5. ročníku Právnické fakulty UK v Praze Kateřiny Konečné, která je věnována problematice vazby, považují s přihlédnutím k připravované kodifikaci trestního řádu za velmi aktuální.

Zvolené téma je pro diplomovou práci poměrně náročné, neboť vyžaduje využití nejenom literatury, ale i judikatury obecných soudů, Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“). Jak správně diplomantka v úvodu uvádí, vazba obviněného je velmi citelným zásahem do práva na osobní svobodu a přitom je používána vůči obviněným, kteří nebyli ještě uznáni vinnými ze spáchání trestného činu, což klade na její úpravu i aplikaci ze strany orgánů činných v trestním řízení (zejména soudů) mimořádné požadavky. Z těchto hledisek je problematice vazby věnována v rámci trestního práva procesního zvláštní pozornost, a proto je napsání diplomové práce na toto téma vždy obtížné, a to ať již z hlediska rozsahu a systematiky práce, tak i s přihlédnutím k problémům spojovaným s institutem vazby.

Hlavní metodou zpracování diplomové práce je analýza právní úpravy ve světle literárních pramenů a judikatury. V práci poněkud postrádám využití statistických dat, která u vazby mají podstatný význam, a to jak z hlediska posuzování a hodnocení účinnosti právní úpravy, tak i při zvažování vhodné nové právní úpravy. V práci nebyla využita ani komparativní metoda ve vztahu k zahraničním úpravám, ač u institutu vazby je srovnání s úpravami v jiných státech zpravidla velmi užitečné.

2. Rozsah práce a datum odevzdání práce

Práce je vzhledem k šíři a důležitosti problematiky poměrně rozsáhlá, neboť její vlastní text čítá 69 stran. Další 6 stran obsahuje seznam použité literatury a resumé v anglickém jazyce.

Práce byla odevzdána dne 4. 5. 2010.

3. Hodnocení způsobu zpracování tématu

Po stručném úvodu se diplomantka věnovala vývoji právní úpravy institutu vazby, kde zvýšenou pozornost věnovala tzv. velké novele trestního řádu, provedené zákonem č. 265/2001 Sb. Jádrem diplomové práce jsou nepochybně kapitoly 2., 3. a 4. pojednávající o

institutu vazby při základním dělení na materiální vazební právo a formální vazební právo. V kapitole věnované materiálnímu vazebnímu právu se autorka zabývá především jednotlivými vazebními důvody, vyloučením vzetí do vazby a tzv. zpřísněnými důvody vazby. V rámci kapitoly o formálním vazebním právu vysvětluje důležité právní otázky týkající se rozhodnutí o vazbě, opatření nahrazujících vazbu, přezkoumání důvodnosti vazby a trvání vazby. Autorka v těchto kapitolách poměrně uceleně uvádí platnou právní úpravu ve světle literárních pramenů a judikatury zejména Ústavního soudu. Výklad je však převážně popisný, jen s dílčími zmínkami o některých problémech a pouze sporadickým vlastním hodnocením (např. na str. 25, 28 a 35), které se však navíc převážně týká jen historických názorů (viz názor K. Drbohlava, citovaný z práce *Růžička, M., Zezulová, J. Zadržení a vazba v českém trestním procesu*, Praha: C. H. Beck, 2004, nebo odmítání koluzní vazby A. Zuckerem, citované z práce *Mandák, V. Zajištění osoby obviněného v čs. trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975), nebo „připojení“ se již k publikovaným názorům. Autorka nezaujímá vlastní názor, ani k tak kontroverzním rozhodnutím Ústavního soudu, který nejprve vyložil pojem „pokračoval“ v § 68 odst. 3 písm. e) TrŘ restriktivně tak, že vůbec nepřipustil možnost výkladu „pokračování“, jak je obecně chápáno v trestněprávní literatuře a v judikatuře, či ve smyslu recidivy, ale posléze tento svůj výklad korigoval např. nálezem ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 1770/07, byť s poukazem na test proporcionality, což vůbec diplomantka nezhodnotila např. z hlediska sjednocování judikatury a předvídatelnosti rozhodování o vazbě, jako institutu velmi výrazně zasahujícího do práva na osobní svobodu (srov. zejména str. 36 až 37). Ještě více se tento přístup autorky projevil v kapitole věnované formálnímu vazebnímu právu, ač např. problematika nahrazení vazby peněžitou zárukou, slibem obviněného atd. přímo nabízí různé možnosti vlastního přístupu a hodnocení problémů spojených s těmito otázkami. Zcela popisná a velmi stručná je kapitola věnovaná úpravě vazby ve věcech mladistvých (str. 64 až 67). Důvodem tohoto přístupu jistě bylo, že autorka při zpracování práce vycházela především z obecných pramenů – učebnic, komentářů a monografií, aniž by svou pozornost více zaměřila na články v odborných časopisech a judikaturu obecných soudů, a to i v konfrontaci s judikaturou Ústavního soudu, která je jinak v práci poměrně hojně citována, ale opět bez bližšího zhodnocení, anebo s judikaturou ESLP, jejíž přímou citaci v práci postrádám, ač je velmi bohatá. Vhodné by bylo také zhodnotit vývoj judikatury těchto soudů k některým důležitým otázkám, která je též velmi zajímavá a podnětná. Z těchto důvodů je i hodnocení právní úpravy rozhodování o dalším trvání vazby příliš jednostranné, když vychází jen z vyjádření soudců a státních zástupců v průzkumu provedeného v roce 2006 (citovaného podle *Zeman, P. a kol. Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení*, Praha: IKSP, 2008), aniž by porovnálo statisticky počet lidí ve vazbě před touto úpravou a po ní, neboť jen to může ukázat její účinnost, nikoli to, zda se tato úprava „líbí“ tomu, na koho klade, samozřejmě z hlediska zásahu do základního lidského práva na svobodu, zvýšené nároky. Podobně je tomu i ohledně striktního odsudku lhůty tří měsíců a obligatorního přezkoumávání trvání vazby (viz formulace na str. 62 „Lhůta tří měsíců je příliš krátká a vzhledem k možnosti obviněného žádat kdykoli o propuštění z vazby a tím dosáhnout přezkoumání vazebních důvodů se jeví obligatorní přezkoumávání vazebních důvodů jako nadbytečné.“), což by si jistě zasloužilo konfrontaci s příslušnou judikaturou ESLP. Práce tohoto charakteru by se více měla zaměřit na problémy v úpravě i v aplikaci, vyvarovat se jednoduchých a nezdůvodněných odsudků (viz str. 62 a 63) a nespokojovat se jen s poukazem na úpravu předpokládanou ve věcném záměru nového trestního řádu (str. 68 až 71), zvláště když vůbec není jisté, zda bude vzata za podklad nové trestněprocesní úpravy.

Z uvedeného zhodnocení pak vyplývají otázky pro obhajobu diplomové práce:

1. Zhodnoťte obligatorní přezkoumávání trvání vazby (včetně lhůty tří měsíců) ve světle příslušné judikatury Evropského soudu pro lidská práva?

2. V čem spatřujete největší problematičnost přezkoumávání trvání vazby na základě žádosti obviněného a stížnosti proti usnesení o zamítnutí takové žádosti nebo usnesení o ponechání obviněného ve vazbě?

Předložená diplomová práce i přes vytknuté nedostatky ještě splnila cíl práce, neboť v náležitě šíři popsala právní úpravu zajišťovacího institutu vazby a některé problémy spojené s jeho aplikací. Dobrá je logická stavba práce a práce s literaturou, byť je použita v zásadě jen popisným způsobem na základě poměrně obsáhlých citací (citace v pozn. pod čarou nejsou uváděny vždy obvyklým způsobem, jednotně a přehledně – viz např. na str. 1, 9, 13 atd., dále odkazy např. „Pozn. 19 Tamtéž, s. 67“ na str. 17 apod.). Dobře lze hodnotit i hloubku trestněprávní analýzy popsané problematiky, byť autorka mohla více uplatnit vlastní názory na řešení předložených a popsaných problémů spojených s vazbou, rozhodováním o ní, její náhradou a přezkoumáváním její důvodnosti a trvání. Práce je psána srozumitelně a na potřebné jazykové úrovni. Celkově dobrá je úprava práce a její přehledné členění.

Předložená diplomová práce vyhovuje požadavkům kladeným na diplomovou práci. Navrhovaná známka – 3.

V Praze dne 2. června 2010

Prof. JUDr. Pavel Sámal, Ph. D.